

Ik zie Sabel onder het prikkeldraad door schieten, naar de wereld erbuiten.

Of eigenlijk zie ik hém niet. Alleen een rode flits.

Hij is pijlsnel.

Als Sabel niet wil dat je hem ziet, zie je hem niet. Hoe je ook je hoofd meedraait of je ogen bijna dichtknijpt en door je wimpers gluurt. En dat terwijl hij rood is.

Meestal wil Sabel niet gezien worden.

Ik snap 't.

De mannen in de wachttorens schieten op alles wat beweegt.

Ik wou dat ik ook zo snel was, dan zou ik hier zo weg zijn. Alleen heb ik twee benen in plaats van vier poten. Het lukt me niet om pijlsnel te zijn. Eerder slaklangzaam, als dat woord bestaat. Vast wel. Er zijn zoveel woorden die gewoon bestaan, zonder dat ik het weet. En elke dag komen er nieuwe woorden bij.

Vaak verzin ik ze zelf. Slaklangzaam. Verleven. Dat is vervelen maar dan erger, Dat doe ik nu.

Hier. Ik verleef. Ik verleef me suf.

Ik kijk naar de gebogen palen met prikkeldraad rond het kamp. Als het heel vroeg en nevelig is, zijn 't net geesten. Ze komen nooit dichterbij, maar staren me aan en ik weet dat ze tot in de oneindigheid de wacht zullen houden. Ons hierbinnen zullen houden.

Soms droom ik dat ze zich over me heen buigen. Dat het prikkeldraad dat uit hun lijf steekt zich om mijn hals wikkelt en langzaam straktrekt. Dan word ik wakker van mijn eigen geschreeuw en voel ik snel of er gaten in mijn hals zitten.

Voorbij de paalgeesten met hun prikkeldraadarmen zie ik iets roods tussen het groen. Sabel.

Hij gaat nooit ver weg.

Toen hij net geboren was, waren er nog geen Duitsers. Oké, wel Duitsers, maar niet in Nederland. Oké, wel in Nederland, maar niet om ons te bezetten.

Sabel was een hoopje kat, dat niks kon zien, niks hoorde. Alles zat dicht met slijm en vlies. Zijn moeder likte hem schoon en zodra hij kon ademen, schoot hij naar een tepel om te drinken.

Hoe wist hij dat? En wist ik dat ook toen ik net geboren was? Of moest mijn moeder de richting aangeven? Iets naar links, iets naar boven, klein stukje nog... Ho stop! Je bent er, Max. Drinken maar.

Mama lachte en schudde haar hoofd toen ik het vroeg.

Toen Sabel gedronken had, keek hij naar mij. Echt, Mama zei dat dat niet kon. Vanwege die oogjes die pas later opengaan. Maar hij bekeek me, van onder naar boven en terug.

Hij had mij uitgekozen.

Waarom? Ik werd nooit uitgekozen, Behalve door de meester wanneer ik als laatste over was bij gym. 'Max, jij gaat bij groepje één,' zei hij dan. Groepje één wilde zuchten, maar dan zou

de meester kwaad worden en dat zou de gymles verpesten. Dus hield groepje één de zucht in.

Een ingehouden zucht is nog erger dan een uitgeblazen zucht. Die is tenminste ontsnapt en borrelt niet vanbinnen door tot iets groots en razends.

Sabel koos mij uit. Hij wilde me, dat weet ik zeker. Hij keek me aan en knikte. Jij bent het. Jij wordt mijn nieuwe baasje. Zul je goed voor me zorgen? Me elke dag kroelen? Met me rennen? Mee op avontuur gaan? En vind je het goed als ik je dode muizen breng, en aangevreten vogels, en kronkelende pieren? Dat ik met mijn nagels in de traploper klauw? De krullen van de trap krab? 's Nachts heel hard miauwend over de schutting loop? Ja ja ja ja ja ja, ikke wel, mama niet, dacht ik.

Sabel miauwde tevreden, zocht zijn moeders tepel weer op en zoog alsof alle melk voor hem alleen was.

Sabel is verdwenen tussen de bladeren en ik kijk weer naar de betonnen palen. Hier in dit kamp zijn veel ingehouden zuchten. Als die zouden ontsnappen, zouden ze aan het prikkeldraad blijven hangen. Als prikkelzuchten.

Ja, ik word later woordverzinner. Het eerste wat ik zou doen is iets anders verzinnen voor het woord prikkeldraad. Dat klinkt veel te vrolijk voor draad dat zoveel mensen gevangen houdt. Achter het niemandsland tussen de palen stapt Sabel voldaan het pad op. In zijn bek hangt een vogel met geknakte vleugels. De zwarte kraalogen glanzen nog. Als hij Kamp Vught weer in sluipt, haal ik diep adem. Zie je wel! Hij komt altijd terug. Hij kan niet zonder me. En ik niet zonder hem.

Ik steek Sabels halsband vol veren en zeg plechtig: 'Ik benoem u tot opperhoofd der roodvachten, schrik der vogels, vrees der muizen, nachtmerrie der pieren en Duitsers.' Het opperhoofd miauwt en kijkt uit over de vlakte naar de geesten van zijn voorvaderen. Soms, als ik hier heel vroeg ben, ademt de bodem nevel uit en meen ik ze ook te zien: straatkatten uit oude tijden.

Ik aai over Sabels kop. 'Klaar voor de bizonjacht?'

Als antwoord slaat hij zijn klauw uit en spurt met rechtopstaande staart achter zijn prooi aan: een bizon. Sabel springt van bloem naar bloem. Te laat, de bizon is al weer verder. Ik maak een omtrekkende beweging over zand en door modderplassen, hoor de zware hoeven van de bizon roffelen en blijf alert. De kolos kan zich tegen ons keren en ons aan zijn hoorns spietsen.

Het geroffel gaat over in dof gedreun, steeds harder. Sabel springt op en neer als een pad met de hik en verliest zijn veren. Ik raap ze op en voel iets zachts langs mijn benen strijken. Het opperhoofd heeft de jacht gestaakt.

Als ik in kleermakerszit neerzak, verandert het gedreun in het geronk van motoren. Ineens is de lucht gevuld met bommenwerpers, in formatie op weg naar het oosten. Het metaal van de vliegtuigen flikkert in het zonlicht. Ik voel het geronk tot in mijn lijf en langs mijn armen trekt kippenvel omhoog, zo naar mijn nek. Sabel begraaft zijn kop onder mijn knie.

'Tijd voor de vredespijp,' zeg ik. Uit mijn zak haal ik de pijp van opa en een doosje lucifers. Ik prop de pijp vol met de droogste grassprietten die ik kan vinden en duw ze aan met mijn duim. Dan de steel in mijn mond, zuigen en tegelijk de vlam erbij. Ik heb het opa zien doen. Smakken en zuigen.

Sabel kijkt toe hoe ik de lucifer afstrijk. Hoe ik hem in de kop van de pijp steek. Hoe ik smak en zuig. Meteen trekt er iets scherp door mijn keel en neus en ik begin te hoesten als een draak met longontsteking. Rook stoot uit mijn neusgaten en tranen schieten in mijn ogen.

Sabel springt geschrokken weg. Ik zuig nog eens aan de pijp, maar hij is al uit.

Boven me is de lucht weer leeg en stil.

'Zo, nu is het vrede.' Mijn stem klinkt als die van opa.